

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 77

Κώδικας δεοντολογίας ειδησεογραφικών και άλλων δημοσιογραφικών και πολιτικών εκπομπών.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Τα άρθρα 15 παρ. 2, εδαφ. γ' και 43 παρ. 2 του Συντάγματος.

2. Τις διατάξεις του άρθρου 29Α του Ν. 1558/1985 (ΦΕΚ Α' 137) που προστέθηκε με το άρθρο 27 του Ν. 2081/1992 (ΦΕΚ Α' 154) και αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 παρ. 2α του Ν. 2469/1997 (ΦΕΚ Α' 38).

3. Τις διατάξεις των άρθρων 1 και 2 του Π.Δ. 181/1994 «Συγκρότηση της Γενικής Γραμματείας Τύπου και Πληροφοριών σε Υπουργείο Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης (ΦΕΚ Α' 116).

4. Το άρθρο 3 παρ. 15 του Ν. 2328/1995 (ΦΕΚ Α' 159).

5. Την 73/14.10.2002 απόφαση του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης.

6. Ότι από την εφαρμογή του παρόντος διατάγματος δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του Κρατικού Προϋπολογισμού.

7. Το 49/2003 πρακτικό επεξεργασίας του Συμβουλίου της Επικρατείας, ύστερα από πρόταση του Υπουργού Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, αποφασίζουμε:

Άρθρο πρώτο

Κυρώνεται κατ' άρθρο 3 παρ. 15 του Ν. 2328/1995, ο Κώδικας δεοντολογίας ειδησεογραφικών και άλλων δημοσιογραφικών και πολιτικών εκπομπών που καταρτίστηκε από το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης, ως εξής:

**«ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΔΗΣΕΟΓΡΑΦΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ
ΕΚΠΟΜΠΩΝ**

Άρθρο 1

Πεδίο εφαρμογής

Οι κανόνες του παρόντος κώδικα ισχύουν για ειδησεογραφικές, δημοσιογραφικές και πολιτικές εκπομπές στη δημόσια και την ιδιωτική ραδιοφωνία και τηλεόραση. Στην έννοια της δημοσιογραφικής εκπομπής εμπίπτουν όλες οι εκπομπές λόγου, που έχουν ενημερωτικό χαρακτήρα, ανεξάρτητα από το χαρακτηρισμό που τους προσδίδεται από τον ραδιοφωνικό ή τον τηλεοπτικό φορέα. Στις ειδησεογραφικές εκπομπές εμπίπτουν τα δελτία ειδήσεων και στις πολιτικές εκπομπές εμπίπτουν εκείνες που έχουν αντικείμενο πολιτικά θέματα.

Άρθρο 2

Γενικές αρχές

1. Οι ειδησεογραφικές και άλλες δημοσιογραφικές και πολιτικές εκπομπές πρέπει να εξασφαλίζουν την ποιοτική στάθμη που επιβάλλει η κοινωνική αποστολή της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης καθώς και η πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας.

2. Ο δημοσιογράφος υπερασπίζεται την ελευθερία της έκφρασης και, στο πλαίσιο της δημοσιογραφικής δεοντολογίας, έχει το δικαίωμα, να μεταδίδει ανεμπόδιστα πληροφορίες και σχόλια για να εξασφαλίσει την ενημέρωση της κοινής γνώμης.

3. Το Σύνταγμα και η εν γένει έννομη τάξη της χώρας πρέ-

πει να παραμένουν σεβαστά ακόμη και όταν ασκείται κριτική σε συγκεκριμένους νόμους ή θεσμούς.

4. Η τήρηση των γενικά παραδεκτών κανόνων που αφορούν στην ορθή, ευπρεπή και καλαίσθητη γλωσσική διατύπωση και εκφορά λόγου είναι απαραίτητη. Ιδιαίτερη μέριμνα επιβάλλεται, ώστε να τηρούνται με προσοχή στη σύνταξη, στην παρουσίαση και στους υπότιτλους των εκπομπών οι κανόνες της γραμματικής και του συντακτικού της ελληνικής γλώσσας. Το αντίστοιχο ισχύει και για τη χρήση άλλων γλωσσών στο πλαίσιο ελληνικών ή ξενόγλωσσων εκπομπών.

Άρθρο 3

Εριζώμενα ζητήματα

Η ραδιοφωνία και η τηλεόραση πρέπει να αναγνωρίζουν και να σέβονται εμπράκτως τη διατύπωση διαφορετικών απόψεων και να υπερασπίζονται την ελευθερία μεταδόσεώς τους. Οι διαφορετικές απόψεις πρέπει να παρουσιάζονται έγκαιρα και με ίσους όρους.

Άρθρο 4

Δυσμενείς διακρίσεις

1. Δεν επιτρέπεται η παρουσίαση προσώπων με τρόπο ο οποίος, υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες, μπορεί να ενθαρρύνει, τον εξευτελισμό, την κοινωνική απομόνωση ή τις δυσμενείς διακρίσεις σε βάρος τους από μέρος του κοινού βιάσει ιδίως του φύλου, της φυλής, της εθνικότητας, της γλώσσας, της θρησκείας, της ιδεολογίας, της ηλικίας, της ασθένειας ή αναπηρίας, του γενετήσιου προσανατολισμού ή του επαγγέλματος.

2. Δεν επιτρέπεται η προβολή μειωτικών, ρατσιστικών, ξενοφοβικών ή σεξιστικών μηνυμάτων και χαρακτηρισμών καθώς και μισαλλόδοξων θέσεων και γενικά δεν πρέπει να τίγονται εθνοτικές και θρησκευτικές μειονότητες και άλλες ευάλωτες ή ανίσχυρες πληθυσμιακές ομάδες.

Άρθρο 5

Ανακρίβεια, παραπλάνηση, δημιουργία σύγχυσης

1. Η μετάδοση των γεγονότων πρέπει να είναι αληθής, ακριβής και όσο είναι δυνατό πλήρης. Τα γεγονότα πρέπει να παρουσιάζονται με προσοχή και αίσθημα ευθύνης, ώστε να μη δημιουργούν υπέρμετρη ελπίδα, σύγχυση ή πανικό στο κοινό.

2. Ανακρίβειες ή παραπλανητικές δηλώσεις διορθώνονται αμέσως στο πλαίσιο της ίδιας ή παρόμοιας εκπομπής.

3. Η χρήση μαγνητοσκοπημένου υλικού, πλάνων αρχείου, αποσπασμάτων κινηματογραφικών ή τηλεοπτικών εκπομπών, σηματοδοτείται, καθ' όλη τη διάρκεια της χρήσης, με την ένδειξη «πλάνα αρχείου».

4. Δεν επιτρέπεται η χρήση παραπλανητικών σκηνοθετικών τεχνασμάτων, μεθόδων ή τεχνικών που απευθύνονται στο υποσυνείδητο ή εγγίζουν τα όρια του συνειδητού.

5. Μεταξύ τίτλου και περιεχομένου των ειδήσεων δεν πρέπει να υπάρχει προφανής αναντιστοιχία.

Άρθρο 6

Ιδιωτική ζωή

1. Η ιδιωτική ζωή όλων, συμπεριλαμβανομένων και των δημοσίων προσώπων και των προσώπων της επικαιρότητας, είναι σεβαστή και απαραβίαστη.

2. Δεν επιτρέπεται να καταγράφονται, να απεικονίζονται και να δημοσιοποιούνται ιδιωτικές στιγμές ή συνομιλίες πολιτών χωρίς την άδειά τους.

3. Δεν επιτρέπεται η μετάδοση εικόνων οι οποίες έχουν ληφθεί χωρίς προειδοποίηση, με χρήση κάμερας ή μαγνητοφώνου για την καταγραφή, απεικόνιση ή δημοσιοποίηση

μαρτυρίας ή συνεντεύξεως ή των κινήσεων οποιουδήποτε προσώπου.

Άρθρο 7 Πένθος ή πόνος

1. Πρέπει να αποφεύγεται κάθε αδιάκριτη παρέμβαση σε προσωπικό πόνο ή πένθος και ιδίως να αποφεύγεται η παρουσίαση σκηνών ή ατόμων σε στιγμές πένθους, οδύνης, απόγνωσης ή αγανάκτησης.

2. Δεν επιτρέπεται να προβάλλονται, χωρίς σπουδαίο λόγο, εικόνες ή ήχοι, που επιτείνουν ή προκαλούν πόνο στους εικονιζόμενους ή σε πρόσωπα του αμέσου περιβάλλοντός τους.

Άρθρο 8 Πληροφορίες

1. Δεν πρέπει να μεταδίδονται πληροφορίες χωρίς να έχουν ελεγχθεί. Η συλλογή στοιχείων και πληροφοριών πρέπει να γίνεται με θεμιτά μέσα. Ιδίως δεν επιτρέπεται η μετάδοση πληροφοριών που υποκλήθηκαν με παράνομες παρακολουθήσεις τηλεφώνων, κρυφά μικρόφωνα ή κάμερες ή οποιοδήποτε άλλο συναφές μέσο.

2. Απαγορεύεται η μετάδοση απορρήτων πληροφοριών και εικόνων οι οποίες είναι δυνατόν να βλάψουν την εδαφική ακεραιότητα, την άμυνα και την ασφάλεια της χώρας.

3. Ο δημοσιογράφος δικαιούται να μην αποκαλύπτει την πηγή της πληροφορίας, που εξασφάλισε με συμφωνία ή εν γένει υπό συνθήκες εχεμύθειας.

Άρθρο 9 Προστασία των εμφανιζομένων και αναφερομένων προσώπων

1. Τα πρόσωπα που καλούνται σε δημόσια συζήτηση, ενημερώνονται εγκαίρως σχετικά με τους όρους διεξαγωγής της εκπομπής και τα πρόσωπα των λοιπών συμμετεχόντων σε αυτή. Η άρνηση ενός προσκεκλημένου να συμμετάσχει σε ειδησεογραφική εκπομπή δεν θα πρέπει να μεταδίδεται συνοδευόμενη από δυσμενή για το πρόσωπο αυτό σχόλια.

2. Τα πρόσωπα που συμμετέχουν ή αναφέρονται στις εκπομπές πρέπει να απολαμβάνουν δικαίως, ορθής και αξιοπρεπούς συμπεριφοράς. Ειδικότερα δεν επιτρέπεται η προσβολή της προσωπικότητας, της τιμής και της αξιοπρέπειάς τους. Πρέπει επίσης να γίνονται σεβαστά η ιδιωτική και οικογενειακή τους ζωή, η επαγγελματική τους δραστηριότητα και το δικαίωμα έκφρασής τους. Η άσκηση κριτικής δεν είναι ασυμβίβαστη με το σεβασμό των δικαιωμάτων των εμφανιζομένων ή αναφερομένων προσώπων.

3. Δεν επιτρέπεται η αλλοίωση των εκφραζομένων απόψεων και θέσεων με οποιοδήποτε τρόπο, όπως με αλλαγή της σειράς ερωτήσεων και απαντήσεων, με αποσπασματική αναφορά των απαντήσεων, με τη χρησιμοποίηση ηχητικών ή οπτικών τεχνασμάτων κ.ά.

4. Σε περίπτωση βαριάς προσβολής της αξιοπρέπειας, η τυχόν συναίνεση του παθόντος δεν αίρει τον παράνομο χαρακτήρα της προσβολής.

5. Δεν επιτρέπεται η λήψη συνεντεύξεων από άτομα, η κατάσταση των οποίων μαρτυρεί έλλειψη νηφαλιότητας.

Άρθρο 10 Προστασία ανηλίκων

1. Απαγορεύεται η παρουσίαση ανηλίκων μέσω εικόνας, ονόματος ή άλλου τρόπου που να καθιστά σαφή την ταυτότητά τους ή η συμμετοχή τους σε όλες τις εκπομπές που περιλαμβάνονται στον παρόντα κώδικα, όταν αυτοί είναι μάρτυρες ή θύματα εγκληματικών ενεργειών ή δυστυχημάτων ή βρίσκονται σε δύσκολη κατάσταση. Σε καμία από τις ανωτέρω περιπτώσεις, δεν λαμβάνεται συνέντευξη από ανήλικο κάτω των 14 ετών.

Κατ' εξαίρεση η παρουσίαση αυτή επιτρέπεται εφόσον εί-

ναι αναγκαία για την ενημέρωση του κοινού και δεν προκαλεί πόνο ή βλάβη στην προσωπικότητα του ανηλίκου και, σε κάθε περίπτωση, μόνο ύστερα από γραπτή άδεια αυτού που ασκεί τη γονική μέριμνα ή την επιμέλεια.

2. Η παρουσίαση ανηλίκου ως δράστη εγκληματικών ενεργειών ή ως υπαίτιου δυστυχήματος απαγορεύεται απολύτως.

Άρθρο 11 Ποινική διαδικασία

1. Η αρχή ότι ο κατηγορούμενος τεκμαίρεται αθώος μέχρι την αμετάκλητη καταδίκη του γίνεται σεβαστή και συνεπώς δεν προεξοφλείται το αποτέλεσμα της δίκης ούτε οι κατηγορούμενοι αναφέρονται, άμεσα ή έμμεσα, ως ένοχοι. Ο φερόμενος ως δράστης δεν πρέπει να αναφέρεται με απαξιωτικούς για το πρόσωπό του χαρακτηρισμούς, ούτε γίνεται αναφορά σε αυτόν με μοναδικό προσδιορισμό την εθνοτική του καταγωγή ή το θρήσκευμά του.

2. Δεν χρησιμοποιείται εικόνα, ούτε αναφέρεται όνομα, ούτε γίνεται με άλλο τρόπο σαφής η ταυτότητα συγγενών κατηγορουμένου ή καταδικασθέντος σε αξιόπινες πράξεις, εκτός αν η αναφορά είναι απολύτως αναγκαία για την έκθεση των γεγονότων.

3. Δεν αναφέρεται η καταδίκη προσώπου για ορισμένο έγκλημα μετά την έκτιση της ποινής του, παρά μόνο για λόγους δημοσίου συμφέροντος.

4. Δεν χρησιμοποιείται εικόνα, ούτε αναφέρεται το όνομα, ούτε γίνεται με άλλο τρόπο σαφής η ταυτότητα θύματος εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας, όπως βιασμού ή άλλων ασελών πράξεων, αιμομιξίας ή αποπλάνησης και δεν αναφέρονται στοιχεία που μπορούν να οδηγήσουν στην εξακρίβωση του ονόματός του.

5. Με την επιφύλαξη των οριζόμενων στην εκάστοτε ισχύουσα οικεία νομοθεσία, δεν επιτρέπεται η αναφορά ονομάτων ή άλλων στοιχείων δηλωτικών της ταυτότητας καθώς και η χρησιμοποίηση εικόνων προσώπων που θεωρούνται ύποπτοι τέλεσης εγκλημάτων.

6. Δεν δημοσιοποιούνται έγγραφα ή άλλα στοιχεία που γίνονται γνωστά στις αρμόδιες αρχές κατά το στάδιο της προκαταρκτικής εξέτασης, της έκτακτης προανάκρισης και γενικότερα της ποινικής διαδικασίας.

Άρθρο 12 Βία

Οι τηλεοπτικοί φορείς, κατά την ενημέρωση για συγκεκριμένο γεγονός, οφείλουν να μη μεταδίδουν σκηνές βίας, καθώς και σκηνές βαναυσής μεταχείρισης ανθρώπων ή ζώων ή ακραίας αντικοινωνικής συμπεριφοράς, εκτός αν είναι απολύτως απαραίτητες για την ευαισθητοποίηση του κοινού.

Άρθρο 13 Εγκλήματα - τρομοκρατία - οργανωμένο έγκλημα

1. Πρέπει να αποφεύγεται η παρουσίαση των μεθόδων εκτέλεσης εγκλημάτων κατά τρόπο ή σε περιπτώσεις που ενθαρρύνει την μίμηση.

2. Τα εγκλήματα, συμπεριλαμβανομένης της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος, η βία και άλλες βαναυσες και απάνθρωπες πράξεις ή συμπεριφορές, δεν πρέπει να αναδεικνύονται ή να εξυμνούνται.

3. Η δημοσιογραφική έρευνα δεν πρέπει να υποκαθιστά τις αστυνομικές και ανακριτικές αρχές.

Άρθρο 14 Δελτία Ειδήσεων

1. Τα δελτία ειδήσεων πρέπει να συντάσσονται με ακρίβεια, αντικειμενικότητα και τη μεγαλύτερη δυνατή πολυμέρεια. Η υποχρέωση αυτή καποχύει κάθε, έστω και έμμεσης, επιχειρηματικής και οικονομικής εν γένει επιδίωξης του ραδιοφωνικού ή του τηλεοπτικού σταθμού.

2. Απαγορεύεται η δραματοποιημένη αναπαράσταση των γεγονότων κατά τη μετάδοση των δελτίων ειδήσεων ή άλλων ενημερωτικών εκπομπών.

Άρθρο 15
Ειδήσεις και σχόλια

1. Ειδήσεις και σχόλια, κρίσεις ή απόψεις πρέπει να διακρίνονται με τρόπο σαφή. Υποθέσεις ή πιθανολογήσεις δεν παρουσιάζονται ως γεγονότα.

2. Η μετάδοση έκτακτων δελτίων ειδήσεων πρέπει να γίνεται με περίσκεψη.

Άρθρο 16
Πολιτικές εκπομπές προεκλογικής περιόδου

1. Η παρουσίαση πολιτικών θεμάτων κατά τις προεκλογικές περιόδους πρέπει να γίνεται με σαφήνεια και μετριοπάθεια, ώστε να μην εξάπτονται τα πολιτικά πάθη και σε κάθε περίπτωση να διασφαλίζονται οι αρχές της ισοτιμίας, της πολυφωνίας και του σεβασμού των δημοκρατικών διαδικασιών.

2. Ιδιαίτερη προσπάθεια πρέπει να καταβάλλεται για την τήρηση των διατάξεων του νόμου κατά τις ίδιες περιόδους, ώστε κατά την κάλυψή τους να διασφαλίζονται οι αρχές της ισοτιμίας και πολυφωνίας και ο σεβασμός των δημοκρατικών διαδικασιών.

3. Κατά τη μετάδοση διαδηλώσεων, ταραχών και προεκλογικών συγκεντρώσεων δεν επιτρέπονται σκηνοθετικά τεχνάσματα που επιδιώκουν την παραπλάνηση και δεν πρέπει να προβάλλονται τυχόν εμπρηστικά συνθήματα ή να προτρέπεται η συμμετοχή σε ταραχές ή άλλες παράνομες ενέργειες.».

Άρθρο δεύτερο

1. Η ισχύς του παρόντος διατάγματος αρχίζει τρεις μήνες μετά από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Από την έναρξη της ισχύος του παρόντος διατάγματος καταργούνται το σύνολο των διατάξεων του 1/1991 Κανονισμού του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης (ΦΕΚ Β'421), καθώς και οι διατάξεις του 2/1991 Κανονισμού της ίδιας ως άνω Αρχής, οι οποίες ρυθμίζουν το αντικείμενο που υπάγεται στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα που κυρώνεται με το διάταγμα αυτό.

2. Κατά την εφαρμογή του Κώδικα που κυρώνεται με το παρόν διάταγμα ισχύει η απορρέουσα από το Σύνταγμα και γενόμενη δεκτή από τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας αρχή της στάθμισης κατά περίπτωση του τυχόν διακυβευόμενου δημοσίου συμφέροντος.

Στον Υπουργό Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του παρόντος διατάγματος.

Αθήνα, 20 Μαρτίου 2003

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΡΩΤΟΠΑΠΑΣ

